

Verslag Deskundigengroep Dierziekten HPAI 23 juni 2023

Aanwezig: Arjan Stegeman, Teun Fabri, Marieke Klaasen, Roy Slaterus, Francisca Velkers, Nancy Beerens, Mart de Jong, Eline in 't Veld en Denise Smit.

De vorige bijeenkomst van de deskundigengroep was 24 mei 2023. Sinds die tijd zijn er geen uitbraken met hoogpathogene aviaire influenza (HPAI) geweest bij pluimveebedrijven. Onder wilde vogels is het aantal gevallen van dode vogels besmet met HPAI-virus ongeveer gelijk gebleven. Wat betreft besmettingen bij zoogdieren zijn er geen gegevens beschikbaar. Er is recent informatie bekend geworden over het isolaat dat bij kokmeeuwen is gevonden. Er zijn infectieproeven gedaan in Italië die mogelijk inzicht geven in de minimale infectieuze dosis nodig om pluimveesoorten te besmetten.

De Deskundigengroep Dierziekten wordt opnieuw gevraagd naar een risicobeoordeling van de huidige situatie, zowel op landelijk niveau als ook op regionaal niveau (de 20 regio's).

Vragen:

1. Hoe duidt u de huidige HPAI-situatie onder wilde vogels, wilde zoogdieren en gehouden vogels in Nederland en de EU? Welke trend verwacht u in deze situatie de komende vier weken?

Het aantal besmettingen onder wilde vogels is ongeveer gelijk aan het aantal besmettingen tijdens de vorige bijeenkomst 24 mei jl.. Door Wageningen Bioveterinary Research (WBVR) zijn in de periode van 29 mei tot en met 19 juni 22 dood gevonden vogels getest waarvan vijftien kokmeeuwen, één meeuw (ongedetermineerd), vijf visdieven en één zwartkopmeeuw positief testten op het HPAI H5N1 virus. Alle virussen die recent zijn gesequenced bleken de 'BB'-variant van het HPAI-virus te zijn. Door het Erasmus MC zijn in de afgelopen weken (tussen 22 mei en 3 juni) zwartkopmeeuwen, visdieven en een pontische meeuw positief getest op het HPAI H5N1 virus. In broedkolonies van de kokmeeuwen vindt een verhoogde mate van sterfte plaats sinds begin juni, dit past bij een verhoogde circulatie van virus in de meeuwenkolonies, zoals ook bekend van laagpathogene influenza H13/16. In sommige broedkolonies werden honderden tot meer dan duizend dode kuikens gevonden. Het aantal jonge kokmeeuwen dat uitvliegt uit de broedkolonies is hiermee veel lager dan voorgaande jaren. Onder de visdief vindt er ook een verhoogde sterfte plaats in vergelijking tot eerdere jaren. Van beide soorten worden ook dode volwassen exemplaren gevonden. Het virus lijkt dus nog steeds vooral rond te gaan onder meeuwen. Gestorven eenden, ganzen en roofvogels door vogelgriep zijn in de afgelopen periode niet gevonden.

Sinds de laatste bijeenkomst zijn er geen zoogdieren gevonden met HPAI. De laatste uitbraak op een commercieel pluimveebedrijf was 26 januari 2023 en op een hobbybedrijf op 13 februari 2023. Van de ongeveer 2000 inzendingen die deze maand zijn binnengekomen voor het monitoringsonderzoek bij de Gezondheidsdienst voor Dieren (GD) waren er nul seropositief voor aviaire influenza; hetgeen er, naast het ontbreken van uitbraken, ook op duidt dat transmissie van de huidig circulerende 'BB'-variant naar pluimvee niet is voorgekomen in de afgelopen periode.

De uitbraken in Zuidwest-Frankrijk die vorige maand plaatsvonden in eendenhouderijen blijken toch niet te zijn veroorzaakt door de 'BB'-variant, maar de oude 'C'-variant. In Duitsland, waar al enkele maanden geen ophokplicht meer is, worden monsters ingestuurd van bedrijven die in gebieden liggen waar veel sterfte plaatsvindt onder kokmeeuwen. Alle serologie die tot nu toe is ingestuurd is negatief. In België waar de ophokplicht sinds medio juni grotendeels is ingetrokken, op kleine gebieden rondom rivieren of oppervlaktewater na, worden geen uitbraken onder pluimveebedrijven gezien. De resultaten van het dierexperiment met de 'BB'-varianten uit Italië zijn bekend. Er is getest met de oorspronkelijke 'BB'-variant uit meeuwen en met de 'BB'-variant die van een besmet kalkoenenbedrijf afkomstig was. De hoeveelheid virus die nodig is om kippen te infecteren (ID50), de gemiddelde tijd tot sterfte (MDT50), alsmede de mate van transmissie en uitscheiding blijken bij SPF kippen, zowel met de "meeuwen 'BB'-variant" als met de "kalkoenen 'BB'-variant", niet heel anders te zijn dan gevonden voor HPAI H5-virussen uit eerdere seizoenen. Echter lijkt de "kalkoenen 'BB'-variant" zich wel anders te gedragen dan de eerdere HPAI H5-virussen. Het 'BB'-virus dat op het kalkoenenbedrijf aanwezig was heeft zich aangepast, er heeft genetische selectie

plaatsgevonden van het virus, wat mogelijk op gastheeradaptatie duidt. Experimenten met deze "kalkoenen 'BB'-variant" laten zien dat er een hogere virus dosis (BID50) nodig is voor infectie, en dat het langer duurt voor de dieren sterven (MDT50) vergeleken met de "meeuwen 'BB'-variant". Opgemerkt moet worden dat de "kalkoenen 'BB'-variant" een uniek virus is, dat is ontstaan op een bedrijf in Italië. Onder wilde vogels in Europa en Nederland circuleert alleen de "meeuwen 'BB'-variant" van het virus.

2. Geeft de ontwikkeling in de afgelopen weken aanleiding om de risicobeoordeling van 24 mei jl. aan te passen?

Het al geruime tijd ontbreken van uitbraken op pluimveebedrijven in Nederland en in onze buurlanden (zelfs zonder ophokplicht) en de vaststelling dat de tussenbedrijfstransmissie in Zuidwest-Frankrijk niet veroorzaakt wordt door de 'BB'-variant geeft aanleiding de risicobeoordeling van 24 mei aan te passen.

3. Hoe groot acht u op dit moment, tot aan de volgende risicobeoordeling over 3-4 weken, de kans dat een Nederlands pluimveebedrijf wordt besmet met HPAI ten opzichte van de beoordeling op 24 mei jl.?

a. als de ophokplicht van toepassing is?

De inschatting van het risico met ophokplicht is medium-laag met een grote mate van onzekerheid. De argumenten voor verlaging van het risico zijn het al geruime tijd ontbreken van uitbraken op pluimveebedrijven in Nederland en ook in onze buurlanden (zelfs zonder ophokplicht) en de vaststelling dat de tussenbedrijfstransmissie in Zuidwest-Frankrijk niet veroorzaakt wordt door de 'BB'-variant. De grote mate van onzekerheid wordt veroorzaakt doordat het onduidelijk is waarom geen infecties op pluimveebedrijven voorkomen, terwijl gelijktijdig veel virus circuleert onder kustvogels en de 'BB'-variant wel degelijk in staat is kippen te infecteren met een vergelijkbare dosis en afloop. Mogelijk leidt virus in meeuwenpoep, of de plek(ken) of hoeveelheid poep die wordt geproduceerd minder makkelijk tot virus insleep in een stal, maar dit is niet onderzocht. Ook kunnen de huidige weersomstandigheden een rol spelen. De onzekerheid wordt verder versterkt omdat de overgebleven meeuwenjongen nu zijn begonnen met uitvliegen wat mogelijk weer leidt tot verdere verspreiding van het virus over het land. Ook trekken er in de zomer kokmeeuwen vanuit met name Noordoost-Europa naar ons land wat kan zorgen voor verdere verspreiding. Meeuwen rusten graag op gebouwen, waaronder boerderijen en zijn opportunistisch in hun voedselkeuze. Percelen en erven rondom veehouderijen zijn potentiële rust-/foerageer locaties voor meeuwen. Pluimveehouders wordt geadviseerd geen voor meeuwen aantrekkelijk voedsel op of rond hun bedrijfsgebouwen te laten liggen.

b. als de ophokplicht wordt opgeheven?

Medium met een grote mate van onzekerheid. Buiten lopende kippen hebben makkelijker contact met meeuwen dan kippen die binnen zitten, zeker als er kadavers of voedsel in de uitloop te vinden is. Pluimveehouders wordt dringend geadviseerd om maatregelen te nemen om alle soortenwilde vogels zoveel mogelijk te weren rondom het bedrijf en een uitloop. De redenen voor de onzekerheid staan bij a weergegeven.

In voorgaande jaren werd de ophokplicht stapsgewijs ingetrokken. Dit gebeurde voor verschillende regio's in Nederland in de loop van enkele weken. Momenteel geldt een landelijke ophokplicht. Bij wilde vogels worden nog geregeld besmettingen gevonden. De afgelopen maand hebben zich bij gehouden vogels geen besmettingen met HPAI voorgedaan.

4. Hoe groot beoordeelt u de kans en de onzekerheid van deze kans op vogelgriepbesmetting van een pluimveebedrijf in de regio's (zie bijlage van de indeling van NL in 20 regio's), voor zover die kans in een specifieke regio afwijkt van de kans die u bij vraag 3 hebt geschat. Kunt u ook aangeven hoe u tot deze beoordeling bent gekomen:

a. als in die regio de ophokplicht van toepassing is?

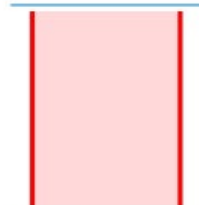
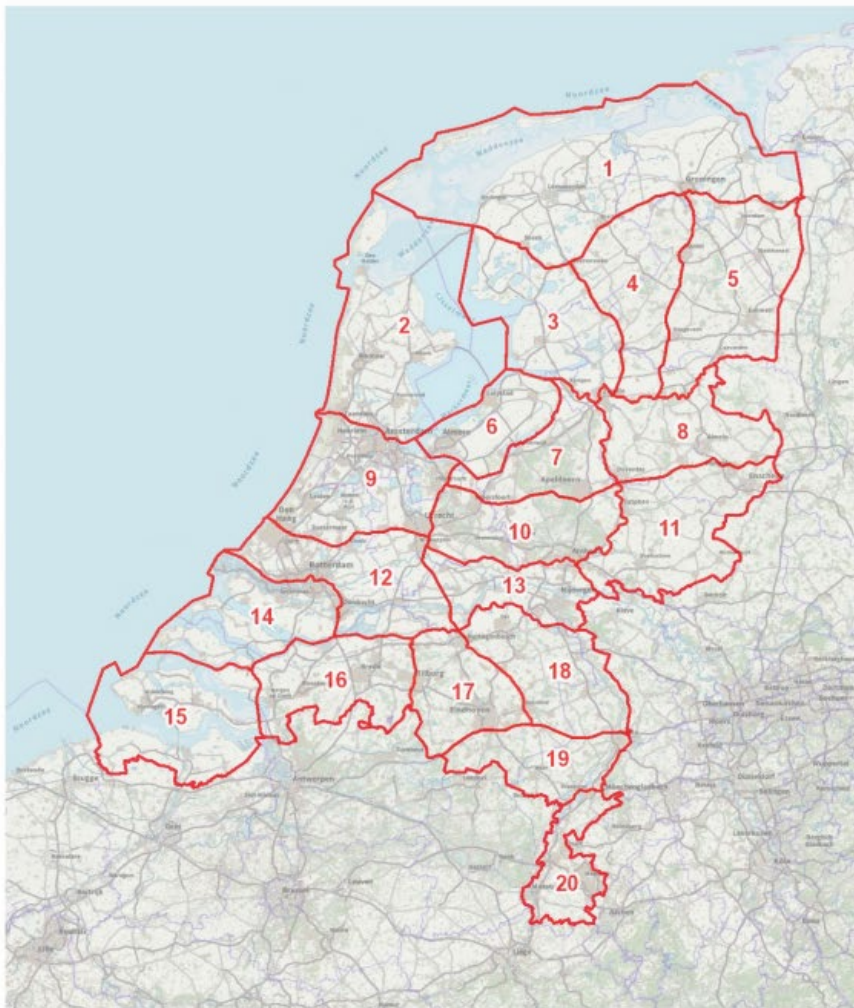
b. als in die regio de ophokplicht wordt opgeheven?

Op basis van de gegevens kan er nu geen differentiatie plaatsvinden in de verschillende regio's. Het virus circuleert momenteel sterk onder kokmeeuwen. De grootste concentraties van de kokmeeuwen bevinden zich op dit moment in de kustgebieden en waterrijke gebieden. Echter verlaten kokmeeuwen vanaf nu hun broedkolonies en komen dan weer wijder verspreid voor in Nederland. Ook arriveren er de komende weken kokmeeuwen vanuit onder meer Noordoost-Europa. Hoewel de dichtheden gemiddeld het hoogst zijn in de kustprovincies, komt de soort buiten het broedseizoen in alle regio's voor en zijn concentraties in het binnenland niet ongewoon. Kokmeeuwen komen in uiteenlopende landschappen voor (van stedelijk tot agrarisch gebied en wetlands) en maken gebruik van uiteenlopende voedselbronnen. De rol die kokmeeuwen mogelijk spelen bij introductie van HPAI op pluimveebedrijven is vooralsnog onduidelijk. Hierdoor kunnen geen specifieke regio's worden aangewezen ten aanzien van verschillen in risico's.

Compartmenten Nederland

Legenda

□ **Compartmenten**

Auteur: Geert
Datum: 17-11-2021
Schaal (A3): 1:1.625.496

Vertrouwelijk
EZ - Aan de kaart kunnen geen rechten ontleend
worden. Gegerenereerd uit de Geosplanner.
© GIS Competence Center - Ministerie van EZ